ORDONANȚA CURȚII (Camera a cincea)

25 iulie 2008 *

În cauza C-152/08,

având ca obiect o cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare formulată în temeiul articolului 234 CE de Tribunal Superior de Justicia de Madrid (Spania), prin decizia din 24 octombrie 2007, primită de Curte la 15 aprilie 2008, în procedura

Real Sociedad de Fútbol SAD,

Nihat Kahveci

împotriva

Consejo Superior de Deportes,

Real Federación Española de Fútbol,

* Limba de procedură: spaniola.

CURTEA (Camera a cincea),

compusă din domnul A. Tizzano, președinte de cameră, domnii M. Ilešič (raportor) și E. Levits, judecători,

avocat general: domnul M. Poiares Maduro,
grefier: domnul R. Grass,

Curtea urmând să se pronunțe prin ordonanță motivată, conform articolului 104 alineatul (3) primul paragraf din Regulamentul de procedură,

după ascultarea avocatului general,

pronunță prezenta

Ordonanță

1 Cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare privește interpretarea articolului 37 din protocolul adițional, semnat la 23 noiembrie 1970 la Bruxelles și încheiat,

aprobat și confirmat în numele Comunității prin Regulamentul (CEE) nr. 2760/72 al Consiliului din 19 decembrie 1972 (JO L 293, p. 1, Ediție specială, 11/vol. 1, p. 37, denumit în continuare „protocolul adițional"), anexat la Acordul de asociere dintre Comunitatea Economică Europeană și Turcia, care a fost semnat la 12 septembrie 1963, la Ankara, de Republica Turcia, pe de o parte, precum și de statele membre ale Comunității Economice Europene și de Comunitate, pe de altă parte, și care a fost încheiat, aprobat și confirmat în numele acesteia din urmă prin Decizia 64/732/CEE a Consiliului din 23 decembrie 1963 (JO 1964, 217, p. 3685, Ediție specială, 11/vol. 1, p. 10, denumit în continuare „acordul de asociere").

2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între Real Sociedad de Fútbol SAD și domnul M. Kahveci, pe de o parte, și Consejo Superior de Deportes și Real Federación Española de Fútbol (Federația Spaniolă de Fotbal, denumită în continuare „RFEF"), pe de altă parte, cu privire la o reglementare sportivă care limitează numărul de jucători din state terțe care pot fi aliniați în competiții naționale.

Cadrul juridic

3 Conform articolului 2 alineatul (1) din acordul de asociere, acesta are drept scop să promoveze consolidarea continuă și echilibrată a relațiilor comerciale și economice între părțile contractante. În acest scop, acordul de asociere prevede o etapă pregătitoare, ce permite Republicii Turcia să își consolideze economia cu ajutorul Comunității (articolul 3), o etapă tranzitorie, pe parcursul căreia se asigură instituirea treptată a unei uniuni vamale și apropierea politicilor economice (articolul 4), și o etapă definitivă, care se bazează pe uniunea vamală și presupune consolidarea coordonării politicilor economice (articolul 5).

4 Articolul 6 din acordul de asociere are următorul cuprins:

„Pentru a asigura punerea în aplicare și dezvoltarea treptată a regimului de asociere, părțile contractante se întrunesc în cadrul unui Consiliu de asociere care acționează în limitele atribuțiilor conferite prin prezentul acord.” [traducere neoficială]

5 Articolul 9 din acordul de asociere prevede:

„Părțile contractante recunosc că în domeniul aplicării acordului și fără a aduce atingere dispozițiilor speciale care ar putea fi instituite în aplicarea articolului 8, se interzice orice discriminare exercitată pe motiv de cetățenie sau de naționalitate, în conformitate cu principiul enunțat la articolul 7 din Tratatul de instituire a Comunității.” [traducere neoficială]

6 Protocolul adițional, care, potrivit articolului 62, face parte integrantă din acordul de asociere, stabilește, la articolul 1, condițiile, modalitățile și ritmurile de realizare a etapei tranzitorii vizate la articolul 4 din acordul amintit.

7 Potrivit articolului 37 din protocolul adițional:

„Fiecare stat membru acordă lucrătorilor care au cetățenie turcă angajați în Comunitate un regim caracterizat prin lipsa oricărei discriminări pe motiv de cetățenie în raport cu lucrătorii resortisanți ai celorlalte state membre ale Comunității în ceea ce privește condițiile de muncă și de remunerare.” [traducere neoficială]

8 Articolul 39 alineatul (1) din protocolul adițional are următorul cuprins:

„Înainte de sfârșitul primului an după intrarea în vigoare a prezentului protocol, Consiliul de asociere adoptă dispoziții în materie de securitate socială în favoarea lucrătorilor care au cetățenie turcă care se deplasează în interiorul Comunității și a familiilor acestora care locuiesc în interiorul Comunității.” [traducere neoficială]

9 Decizia nr. 1/80 a Consiliului de asociere din 19 septembrie 1980 privind dezvoltarea asocierii prevede la articolul 10 alineatul (1):

„Statele membre ale Comunității acordă lucrătorilor turci care aparțin pieței legale a muncii a acestor state un regim caracterizat prin lipsa oricărei discriminări pe motiv de cetățenie în raport cu lucrătorii comunitari în ceea ce privește remunerarea și celelalte condiții de muncă.” [traducere neoficială]

Acțiunea principală și întrebarea preliminară

10 Domnul Kahveci este un resortisant turc cu domiciliul în Spania unde este titularul unui titlu de sejur și al unui permis de muncă. Fiind angajat ca jucător de fotbal profesionist în temeiul unui contract de muncă încheiat cu clubul Real Sociedad de Fútbol SAD, acesta a obținut o licență federală în calitate de jucător necomunitar.

11 Domnul Kahveci a formulat, prin intermediul clubului menționat, o cerere la RFEF de înlocuire a licenței de care dispune cu o licență de jucător profesionist identică celei de care dispun jucătorii comunitari. În susținerea acestei cereri, domnul Kahveci a invocat acordul de asociere și protocolul adițional.

12 Potrivit articolului 129 din Regulamentul general al RFEF, o licență de jucător de fotbal profesionist este un titlu eliberat de federație care permite practicarea acestui sport în calitate de jucător afiliat la respectiva federație și alinierea în meciuri și în competiții oficiale în calitate de jucător aparținând unei anumite echipe.

13 Articolul 173 din acest regulament general prevede:

„Pentru a putea fi înscriși și pentru a putea obține licența de jucător profesionist, jucătorii de fotbal trebuie să aibă cetățenia spaniolă sau trebuie să fie resortisanți ai unui stat membru al Uniunii Europene sau al Spațiului Economic European, sub rezerva excepțiilor prevăzute în prezentul regulament."

14 Articolul 176 alineatul 1 din regulamentul general menționat prevede:

„Echipele care participă la competiții oficiale organizate la scară națională și de natură profesionistă pot înscrie în aceste competiții jucători străini care nu sunt resortisanți comunitari, al căror număr este stabilit în acordurile încheiate în acest sens între RFEF, Liga Națională de Fotbal Profesionist și Asociația Fotbaliștilor Spanioli, acorduri care, în plus, reglementează numărul de jucători din această categorie care pot fi aliniați simultan.

[…]”

15 Potrivit acordului încheiat la 28 mai 1999 între RFEF și Liga Națională de Fotbal Profesionist, numărul de jucători care nu sunt resortisanți ai statelor membre care pot fi aliniați simultan în prima divizie se limitează la trei pentru sezoanele 2000/2001-2004/2005 și, în ceea ce privește a doua divizie, la trei pentru sezoanele 2000/2001, precum și 2001/2002 și la doi pentru următoarele trei sezoane.

16 Prin decizia din 5 februarie 2002, RFEF a respins cererea menționată a domnului Kahveci. Acesta a formulat o acțiune împotriva acestei decizii în fața Consejo Superior de Deportes.

17 Întrucât acțiunea respectivă a fost respinsă prin decizia din 26 iunie 2002, domnul Kahveci a contestat-o în fața instanței de trimitere.

18 În aceste condiții, Tribunal Superior de Justicia de Madrid a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarea întrebare preliminară:

„Articolul 37 [din protocolul adițional se opune] ca o federație sportivă să aplice unui sportiv profesionist de cetățenie turcă, angajat în mod legal de un club de fotbal spaniol precum cel din acțiunea principală, o reglementare în temeiul căreia cluburile nu pot utiliza în competițiile naționale decât un număr limitat de jucători provenind din state terțe care nu aparțin Spațiului Economic European?”

Cu privire la întrebarea preliminară

19 În temeiul articolului 104 alineatul (3) primul paragraf din Regulamentul de procedură, atunci când răspunsul la o întrebare formulată cu titlu preliminar poate fi în mod clar dedus din jurisprudență, Curtea, după ascultarea avocatului general, poate să se pronunțe prin ordonanță motivată, în cuprinsul căreia se face trimitere la hotărârea precedentă sau la jurisprudența în cauză.

20 Prin intermediul întrebării formulate, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă interdicția oricărei discriminări față de lucrătorii turci care aparțin pieței legale a muncii din statele membre, în ceea ce privește remunerarea și celelalte condiții de muncă, astfel cum a fost enunțată la articolul 37 din protocolul adițional, precum și la articolul 10 alineatul (1) din Decizia nr. 1/80, trebuie interpretată în sensul că se opune aplicării față de un sportiv profesionist care are cetățenie turcă, angajat în mod legal de un club dintr-un stat membru, a unei norme edictate de o federație sportivă din același stat, potrivit căreia cluburile nu sunt autorizate să alinieze în competițiile organizate la nivel național decât un număr limitat de jucători provenind din state terțe care nu sunt parte la Acordul privind Spațiul Economic European.

21 Această întrebare este similară celei adresate Curții în cauzele în care s-au pronunțat Hotărârea din 8 mai 2003, Deutscher Handballbund (C-438/00, Rec., p. I-4135), și Hotărârea din 12 aprilie 2005, Simutenkov (C-265/03, Rec., p. I-2579).

22 În Hotărârea Deutscher Handballbund, citată anterior, Curtea a declarat că articolul 38 alineatul (1) prima liniuță din Acordul european de asociere între Comunitățile Europene și statele lor membre, pe de o parte, și Republica Slovacă, pe de altă parte, semnat la Luxemburg la 4 octombrie 1993 și aprobat în numele Comunităților prin Decizia 94/909/CE, CECO, Euratom a Consiliului și a Comisiei din 19 decembrie 1994 (JO L 359, p. 1, denumit în continuare „Acordul de asociere Comunități-Slovacia"), trebuie interpretat în sensul că se opune aplicării față de un sportiv

profesionist care are cetățenie slovacă, angajat în mod legal de un club dintr-un stat membru, a unei norme edictate de o federație sportivă din același stat, potrivit căreia cluburile nu sunt autorizate să alinieze în meciurile de campionat sau de cupă decât un număr limitat de jucători provenind din state terțe care nu sunt parte la Acordul privind Spațiul Economic European.

23 În Hotărârea Simutenkov, citată anterior, în care erau în discuție aceleași dispoziții din Regulamentul general al RFEF și ale Acordului din 28 mai 1999, citat la punctul 15 din prezenta ordonanță, care fac obiectul litigiului din acțiunea principală, Curtea a declarat că articolul 23 alineatul (1) din Acordul de parteneriat și de cooperare între Comunitățile Europene și statele lor membre, pe de o parte, și Federația Rusă, pe de altă parte, semnat la Corfu la 24 iunie 1994 și aprobat în numele Comunităților prin Decizia 97/800/CE, CECO, Euratom a Consiliului și a Comisiei din 30 octombrie 1997 (JO L 327, p. 1, Ediție specială, 11/vol. 15, p. 228, denumit în continuare „Acordul de parteneriat Comunități-Rusia"), trebuie interpretat în sensul că se opune aplicării față de un sportiv profesionist care are cetățenia rusă, angajat în mod legal de un club stabilit într-un stat membru, a unei norme edictate de o federație sportivă din același stat, potrivit căreia cluburile nu sunt autorizate să alinieze în competițiile organizate la nivel național decât un număr limitat de jucători provenind din state terțe care nu sunt parte la Acordul privind Spațiul Economic European.

24 Curtea a considerat în special că o normă care limitează numărul de jucători profesioniști resortisanți ai statului membru respectiv care pot fi aliniați în competiții naționale privește condițiile de muncă în măsura în care are un efect direct asupra participării la meciurile acestei competiții a unui jucător profesionist provenind din statul respectiv care este deja angajat în mod legal în statul membru gazdă (Hotărârile citate anterior Deutscher Handballbund, punctele 44-46, precum și Simutenkov, punctele 32, 36 și 37).

25 Or, modul de redactare a articolului 37 din protocolul adițional este foarte asemănător cu cel al articolului 38 alineatul (1) prima liniuță din Acordul de asociere Comunități-Slovacia, precum și cu al articolului 23 alineatul 1 din Acordul de parteneriat Comunități-Rusia.

26 Într-adevăr, articolul 38 alineatul (1) prima liniuță din Acordul de asociere Comunități-Slovacia avea următoarea redactare:

„Sub rezerva condițiilor și a modalităților aplicabile în fiecare stat membru […] lucrătorii cu cetățenie slovacă, angajați în mod legal pe teritoriul unui stat membru, nu trebuie să facă obiectul niciunei discriminări pe criterii de cetățenie, în ceea ce privește condițiile de muncă, de remunerare sau de concediere, în raport cu resortisanții statului membru respectiv.” [traducere neoficială]

27 Articolul 23 alineatul (1) din Acordul de parteneriat Comunități-Rusia prevedea:

„Sub rezerva legilor, a condițiilor și a procedurilor aplicabile în fiecare stat membru, Comunitatea și statele sale membre se asigură că resortisanții ruși, angajați în mod legal pe teritoriul unui stat membru, nu fac obiectul niciunei discriminări pe criterii de cetățenie, în ceea ce privește condițiile de muncă, de remunerare sau de concediere, în raport cu resortisanții statului membru respectiv.” [traducere neoficială]

28 După cum a arătat Curtea, astfel de dispoziții consacră, în termeni clari, preciși și necondiționați, interdicția pentru fiecare stat membru de a trata în mod discriminatoriu, pe criterii de cetățenie, lucrătorii statului terț respectiv în raport cu resortisanții statului membru respectiv, în ceea ce privește condițiile de muncă, de remunerare sau de concediere. Aceste dispoziții pot fi, așadar, invocate de către particulari în fața instanțelor statelor membre (Hotărârile citate anterior Deutscher Handballbund, punctele 28-30, și Simutenkov, punctele 22-24).

29 Această constatare trebuie transpusă la articolul 37 din protocolul adițional, modul de redactare a acestuia neprezentând nicio diferență esențială în raport cu cel al articolului 38 alineatul (1) din Acordul de asociere Comunități-Slovacia și al articolului 23 alineatul (1) din Acordul de parteneriat Comunități-Rusia. Pe de altă parte, Curtea a avut deja ocazia să constate că articolul 10 alineatul (1) din Decizia nr. 1/80, care reia regula enunțată la articolul 37 din protocolul adițional, consacră, în termeni clari, preciși și necondiționați, interdicția pentru statele membre de a practica discriminări, pe criterii de cetățenie, în detrimentul lucrătorilor migranți turci care aparțin pieței legale a muncii a acestor state, în ceea ce privește remunerarea și celelalte condiții de muncă (Hotărârea din 8 mai 2003, Wählergruppe Gemeinsam, C-171/01, Rec., p. I-4301, punctul 57).

30 În sfârșit, astfel cum a apreciat deja Curtea, constatarea potrivit căreia interdicția discriminării, pe criterii de cetățenie, a lucrătorilor cu cetățenie turcă care aparțin pieței legale a muncii din statele membre, în ceea ce privește remunerarea și celelalte condiții de muncă, are un efect direct este conformă cu obiectul acordului de asociere. Într-adevăr, acesta are ca obiect instituirea unei asocieri menite să promoveze dezvoltarea relațiilor comerciale și economice între părțile contractante, inclusiv prin realizarea progresivă a liberei circulații a lucrătorilor. O astfel de finalitate permite recunoașterea de către Comunitate a efectului direct al dispozițiilor acestui acord care stabilesc principii suficient de precise și de necondiționate pentru a fi aplicate de o instanță națională (Hotărârea Wählergruppe Gemeinsam, citată anterior, punctele 62, 65 și 66).

31 Din cele de mai sus rezultă în mod clar că interpretarea reținută de Curte în Hotărârile citate anterior Deutscher Handballbund și Simutenkov este aplicabilă și în cadrul acordului de asociere.

32 Trebuie, așadar, să se răspundă la întrebarea preliminară că interdicția oricărei discriminări față de lucrătorii turci care aparțin pieței legale a muncii din aceste state membre, în ceea ce privește remunerarea și celelalte condiții de muncă, astfel cum este enunțată la articolul 37 din protocolul adițional, precum și la articolul 10 alineatul (1) din Decizia nr. 1/80, trebuie interpretată în sensul că se opune aplicării față

de un sportiv profesionist care are cetățenie turcă, angajat în mod legal de un club dintr-un stat membru, a unei norme edictate de o federație sportivă din același stat, potrivit căreia cluburile nu sunt autorizate să alinieze în competițiile organizate la nivel național decât un număr limitat de jucători provenind din state terțe care nu sunt parte la Acordul privind Spațiul Economic European.

Cu privire la cheltuielile de judecată

33 Întrucât, în privința părților din acțiunea principală, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a cincea) declară:

Interdicția oricărei discriminări față de lucrătorii turci care aparțin pieței legale a muncii din statele membre, în ceea ce privește remunerarea și celelalte condiții de muncă, astfel cum este enunțată la articolul 37 din Protocolul adițional, semnat la 23 noiembrie 1970 la Bruxelles și încheiat, aprobat și confirmat în numele Comunității prin Regulamentul (CEE) nr. 2760/72 al Consiliului din 19 decembrie 1972 anexat la Acordul de asociere dintre Comunitatea Economică Europeană și Turcia, care a fost semnat la 12 septembrie 1963, la Ankara, de Republica Turcia, pe de o parte, precum și de statele membre ale Comunității Economice Europene și de Comunitate, pe de altă parte, și care a fost încheiat, aprobat și confirmat în numele acesteia din urmă prin Decizia 64/732/CEE a Consiliului din 23 decembrie 1963, precum și la articolul 10 alineatul (1)

din Decizia nr. 1/80 a Consiliului de asociere din 19 septembrie 1980 privind dezvoltarea asocierii, trebuie interpretată în sensul că se opune aplicării față de un sportiv profesionist care are cetățenie turcă, angajat în mod legal de un club dintr-un stat membru, a unei norme edictate de o federație sportivă din același stat, potrivit căreia cluburile nu sunt autorizate să alinieze în competițiile organizate la nivel național decât un număr limitat de jucători provenind din state terțe care nu sunt parte la Acordul privind Spațiul Economic European.

Semnături